

Ramón Font

USTEC hezkuntza sindikatu katalaneko bozeramailea

“Argitalpenak banatu ditugu irakasleei jakinarazteko ikasgela politikaz hitz egin daitekeela”

Gorroto-delituagatik inputatuta dauden irakasleez, doktrinamendu salaketaz, 155ak Kataluniako eskoletan utzi dituen ondorioez, nazio identitatean hezkuntzak duen rolaz... mintzatu gara Ramón Font irakasle eta USTEC hezkuntza sindikatu katalaneko bozeramailearekin.



Mikel Garcia Idiakez

@mikelgi

ARGAZKIAK: FONTEK UTZIAK

USTEC-eko zure kide Alex Juanmartik hitzaldi bana emango du Iruñean eta Bilbon, maiatzaren 4an eta 5ean, LAB Irakaskuntzak bere 30. urteurrenean antolatutako ekitaldien baitan. Hezkuntzak Kataluniako prozesuan duen rola izango du mintzagai. Paper garrantzitsua jokatu du?

2010etik hona independentismoak izan duen gorakada handian ez, eskolak ez duelako hain epe motzean hain modu indartsuan eragiteko ahalmenik, hezkuntzak epe luzera begiratzen du: gaur jartzen duzun hazia etorkizunean ernatuko da. Baina eraikuntza nazionalen funtsezkoa izan da eskola, jakina, nortasun nazionalaren berreskurapenean: Frankismotik heredatu genituen katalana debekatzen zuten eta espiritu espainiarrean formatzen zuten Eskola Nazionalak, eta horren aurrean, batez ere 80ko hamarkadatik aurrera bultzada handia eman zitzaion katalana oinarri zuen eskola ereduari, bereziki kanpotik etorritako familiek eskatuta, euren seme-alabek bertakoen eskubide berak izatea nahi zutelako. Konstituzioarekiko, 78ko Erregimenarekiko haustura egin zuen eskolak, beste arlo batzuetan

ez bezala, eta egitura demokratiko eta asanblearioen biderei ekin zion. Gaur arte. Egun, denok hitz egiten dugu katalana, denon hizkuntza da, eta horretan eskolak zerikusi oso handia dauka. Nazio batzuk erlijioan oinarrituta eraikitzen diren bezala (Irlanda kasu), hemen hizkuntzak batzen gaitu, katalanak; horregatik –izan– du hain rol inportantea hezkuntzak nazio eraikuntzan.

Prozesuan bertan, halere, izan du paper garrantzitsurik eskola katalanak. Urriaren 1ean adibidez gako izan ziren ikastetxeak, hauteslekuak jartzeko garaian.

Bai, aurretik prestaturiko osagai guztiak labean sartzea izan zen. Hauteslekuen bi heren ikastetxeak izan ziren eta hezkuntza komunitateak bereziki inplikatu ziren horietan: irakasleak, gurasoak... aritu ziren parte-hartze politikorako, manifestaziorako eta autodeterminaziorako eskubidea babesten eta ahalbidetzen, poliziaren erasoan gainetik. Ez bakarrik hezkuntza komunitatea, urriaren 1ak denok harritu gintuela uste dut, gizarte osoa zenbateraino engaiatu zen. Historiara pasako da.

Ikasle mugimendua ere bizi-bizi dago.

Ikasleen mobilizazioa nik gogoratzen dudan handiena izan da. 80.000 ikasle Bartzelonako kaleetan manifestatzen, hori ez da inoiz gertatu. Eta hor daude ikasleen sindikatuek antolatutako grebak, unibertsitateetan lotara geratu diren ikasleak... Berdin irakasleak ere; azaroaren 8ko greba orokorrak, esaterako, batez ere hezkuntzan izan zuen erantzuna. Oso greba konplikatu izan zen, legala zen edo ez auzitan zegoelako, eta ilegal izateak ondorio oso arriskuetsuak izan ditzake; bada, hala ere, eskola publikoko 30.000 irakaslek eta kontzertatuetakoa beste 6.000k egin zuten greba, irakasleez gain. Hezkuntza kasik paralizatu egin zen.

Kataluniako ikasgeletan doktrinatzan dela aitzakia hartuta, irakasleen aurkako kanpaina akuilatu du Espainiako Gobernuak, salaketa judicialak tarteko.

Bi irakasle adibidez (hasieran zortzi ziren) gorroto-delituagatik salatu ditu fiskaltzak, urriaren 1a ikasgela komentatzeagatik. Beste ikastetxe batean, 12-13 irakasle daude inputatuta, isilune minu-



tu bat egiteagatik. Beste hainbat herritan berdin, gorroto-delitua leporatuta eskola publiko nahiz kontzertatueta irakasleak daude jomugan, oro har urriaren 1az hitz egiteagatik, poliziak izan zuen jokabideaz... Urriaren 1ari buruz ikasgelan debatea antolatu nahi zuen irakasle bat ere badago tartean. Guardia Zibilaren kuartelak dauden herrietako ikastetxeak dira; ez dugu uste kasualitate denik. Horrez gain, hainbat ikastetxetako zuzendaritzak ere sedizio delituagatik ikeretzen ari dira, erreferenduma ahalbidetu zutela egotzita. Nik neuk bi salaketa ditut, Hablamos Español elkarteak jarrita: gorroto-delitua batetik, gaztelaniaz ez dudala irakatsiko esateagatik, eta sedizioa bestetik, erreferendumarekin sindikatuak izandako konpromisoagatik. Zain gaude, ea zer gertatuko den epaiketara hauekin guztiekin...

Ikuspegi hezitzailetik, nola ulertu daiteke ikasgelan debekatzea politikaz hitz egitea eta eztabaidatzea? Are gehiago, hori delitu bilakatzea.

Ni Hiritartasunerako Heziketako irakasle izan naiz denbora askoan, eta politika gai bat jarri eta horretaz eztabaidatzen jartzen nituen ikasleak, publikoan hitz egiten ikasteko, argudiatzen ikasteko, ideia eta iritzi ezberdinak errespetuz elkartrukatzeko... Baina iritzia ematea ere debekatu nahi dute. Eta doktrinaz hain juxtu kontrakoa da: botereak agintzen dizuna esatea. Hori da beraiek nahi dutena! Ciudadanos eta PPrene helburua denean Goi-Ikuskaritzaren bidez ikasgelan esaten duguna kontrolatzea, nolabait esaten ari direna da historia bakarrik modu jakin batean irakatsi daitekeela, beraiek nahi duten moduan. Ciudadanoseko kide batek kritikatu zuen Gironako

» “Eraikuntza nazionalean funtsezkoa izan da eskola, nortasun nazionalaren berreskurapenean”

» “Ikasleen mobilizazioa gogoratzen dudan handiena izan da. Berdin irakasleak; azaroaren 8ko greba orokorra oso konplikatua izan zen, eta batez ere hezkuntzan izan zuen erantzuna”

» “Arazoak saihestu aldera, autozentsurara jo dute irakasle batzuek. Iritzia ematea debekatu nahi dute, eta doktrinaz hain juxtu kontrakoa da: botereak agintzen dizuna esatea”

irakasle gehienak ERCkoak direla. Eta hala balitz? Zer nahi duzu, Ciudadanosekoak izan daitezela, ala? Niri berdin zait zein partidukoak diren, nik nahi dudana da euren lana ongi egin dezatela.

Katedra Askatasuna ulertzen hasi gara orain, zergatik 70eko hamarkadan otu zitzairen Espainiako Konstituzioan Katedra Askatasuna sartzea, polizia fakultate frankistetara joaten zelako, irakasleek zer zioten kontrolatzerara. Puntu horretan gaude berriz...

Sorgin-ehiza erabatekoa da: gorroto-delituagatik edo doktrinamenduagatik irakasleak salatzerara animatu dituzte gurasoak, Espainiako Barne Ministeriotik.

Bai, lehen aipaturiko irakasle salatuen kasuan ez bezala, hau ez doa bide judizialez, ikuskaritzaren bidetik baizik, eta masiboagoa izan da Hezkuntzaren



Goi-Ikuskaritzara iritsitako salaketa kopurua: ehundik gora salaketa anonimo, doktrinamendua leporatuz. Testuinguruan jarrita, milioi eta erdi ikasletik ehundik gora salaketa jasotzea gutxi da, batez ere aintzat hartuta salaketen zerbitzura jarri den makineria politiko-mediatico guztia; doktrinamendua kritikatzeko duten gurasoen ordez, babesten eta animatzen gaituzten gurasoak ditugu batik bat inguruan, baina gizakiak gara eta fokua doktrinamenduan hainbeste jartzeak eragiten dizu, jakina.

Nola?

Arazoak saiheste aldera, autozentsurara jo dute irakasle batzuek, hala onartu digute, badaezpada zenbait gai ez dituztela gelan ateratzen. Eta argitalpenak banatu ditugu irakasleei jakinarazteko ikasgelan politikaz hitz egin daitekeela, eta hitz egitea beharrezkoa dela, ezin baitituzu esaterako Gizarte Zientziak irakatsi, politikaz hitz egin gabe, ez du zentzurik! Curriculumean bertan hala jasotzen da. Ikastetxeetara goaz, jendea lasaitzera eta babesa ematera, tartean babes juridikoa.

Nola eragin du 155ak Kataluniako hezkuntzan?

Bi porrot handi izan ditu 155ak: bate-tik, doktrinamendua egotzita aipatzen ari garen Hezkuntzaren Goi-Ikuskaritzaren eta kontrola, eta bestetik murgiltze ereduak. Murgiltze ereduak kontsentsu

» “Bi porrot handi izan ditu 155ak: Hezkuntzaren Goi-Ikuskaritzaren eta murgiltze ereduaren aurkako erasoak. Baina atzeko atetik hainbat neurri inposatzea lortu dute”

oso zabala du Katalunian eta gure hezkuntza ereduaren zutabe da. Espainiako Gobernuak familiek laukitxoak betetzea nahi zuen, erabaki zezaten ea gaztelaniaz ala katalanez eskolatu nahi zituzten seme-alabak, baina Konstituzio Auzitegiak berak bota du atzera hori, esanez hizkuntza-aniztasuna erkidegoen eskumena dela. Espainiaren batasunaren eta Espainiako Gobernuaren alde ari diren testuinguru politiko honetan auzitegiak berak onartu du hau harago doala, independentismoaren aldekoak askogatik gaituzten dituen kontsentsua duelako murgiltzen ereduak.

Horiek izan dira gai entzutetsuenak, baina atzeko atetik beste hainbat neurri inposatzea lortu du Espainiako Gobernuak, 155aren bidez. Hezkuntza kontseilaria kendu eta euren jartzeari esker, PPK nahi duen oposaketa ereduak gailentzea lortu du Espainiako Lurral-

dekako Batzarrean, ituna egin du kontzertatuekin (tartean sexuagatik segregatzen duten ikastetxeekin, Kataluniako Parlamentuak kontrako ebatzia zuen arren), eta hezkuntzarako aurreikusita zegoen aurrekontua atzeratu dute.

Hezkuntza bezalako zutabe hain funtsezkoan eskua sartzea ez da kasualitatea...

Ez dago epe luzera herrialde baten etorkizuna gehiago determinatuko duen ezer. Ikusten dute katalan hizkuntza funtsezko elementua dela identitate nazionalaren eraikuntzan, eta hori akabatu nahi dute. Eta horri lotuta, gure historia, gure erakundeak...

Zein da eraiki nahi duzuen eskola?

Guretzat lau puntu nagusi daude. Bate-tik, esan bezala, katalana. Eta hemen denok katalana hitz egin behar dugula, horretan ados gaude guztiok, ezker eta eskuin. TV3n, hauteskunde aurreko debate batean, espero ez zuen galdera egin nion Inés Arramidas: “Katalana jakitea baldintza izango da irakasleentzat?”. Ciudadanosen edozeinek ezetz esango lizuke Espainian, baina hemen ez zen horretara ausartu, eta luzamendutan korapilatu zen, erantzuna saihestuz. Horrez gain, guretzat eskolak izan behar du doakoa (haur hezkuntzatik unibertsitate-raino), publikoa bai titularitatean bai gestioan, eta demokratikoa (irakasle eta zuzendaritzen aukeraketan, familien parte-hartzean...). ■